

**GROOTOUDERS
VOOR HET KLIMAAT**

JAARVERSLAG 2022

januari 2022 - december 2022

INHOUD

INLEIDING

3

1. GROOTOUDERS VOOR HET KLIMAAT – WIE ZIJN WIJ

4

2. LANDELIJKE ACTIES

6

- 2.1 Pleindemonstraties
- 2.2 Andere acties richting politiek
- 2.3 Overige acties

3. COMMUNICATIE

11

- 3.1 Website
- 3.2 Nieuwsbrieven
- 3.3 Sociale media
- 3.4 YouTube
- 3.5 T-shirts en mondkapjes
- 3.6 In de media

4. BEWUSTWORDING

14

- 4.1 Webinars en lezingen
- 4.2 Inspiratiedag

5. ACTIVITEITEN VAN ONZE REGIONALE GROEPEN

16

6. SAMENWERKING MET ANDERE KLIMAATORGANISATIES

19

7. AMBASSADEURS

21

8. INTERNE WERKING

22

BIJLAGE: STATISTISCHE GEGEVENS

24

- A. Bekendheid
- B. Financieel

INLEIDING

De Zweedse scheikundige en nobelprijswinnaar Arrhenius presenteerde in 1895 de resultaten van een onderzoek aan de Zweedse Academie voor Wetenschappen. Hij vroeg zich af wat er met de temperatuur zou gebeuren als door het gebruik van steenkool het CO₂ gehalte in de atmosfeer zou toenemen. Met gebruikmaking van de inzichten die wetenschappers in die tijd in de fysica van de atmosfeer hadden, kon Arrhenius berekenen hoeveel sneller het Noordpoolgebied zou opwarmen dan de rest van de planeet. Toen hij zijn berekeningen maakte, was de koolstofdioxide-concentratie nog maar 5% hoger dan de pre-industriële waarde van 280 ppm. Hij dacht dat het eeuwen zou duren, misschien millennia, voordat die zou verdubbelen. Tegen 1958, toen een andere scheikundige, Charles Keeling, koolstofdioxide begon te meten bij Mauna Loa op Hawaï, lag de concentratie op 316 ppm, een stijging van 13%. Vandaag de dag is die boven de 420 ppm en zijn we op weg naar een verdrievoudiging binnen deze eeuw, als wij onze koers niet radicaal wijzigen. We weten inmiddels hoe urgent dit is.

Het jaar 2022 bleek opnieuw dat de Grootouders voor het Klimaat bestaansrecht hebben. De urgentie blijkt bijvoorbeeld uit de in maart en april 2022 verschenen delen 2 en 3 van het laatste IPCC rapport over de gevolgen van klimaatverandering en hoe deze te verminderen zijn door aanpassing en beperking van de uitstoot van broeikasgassen. De boodschap hieruit, dat het halen van de doelen van het Parijs Akkoord ernstig in gevaar is door het uitblijven van voldoende maatregelen, noodzaakte ook de Grootouders voor het Klimaat tot het opnieuw geven van een bezorgd commentaar. Begin 2023 meldde het tijdschrift Science dat een onderzoek het versneld smelten van gletsjers aantoonde.

De Langgletsjer in Zwitserland, in de verte te zien, kwam in 1933 tot de plek waar de fotograaf staat

Ook al zijn er veel mooie kabinetsplannen om klimaatverandering tegen te gaan, de uitvoering ervan is veel te traag om de Nederlandse klimaatdoelen te halen. Dat werd duidelijk uit de Klimaat- en Energieverkenning, de KEV, een jaarlijks rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving, in samenwerking met onder meer het CBS, RIVM en TNO. De KEV vloeit voort uit de Klimaatwet en geeft de stand van zaken over de uitstoot tot en met 2030. Er zijn meer en grotere ambities en plannen dan ooit, van zowel de Europese Commissie als het kabinet, maar het schort aan de uitwerking en uitvoering van die ambities en plannen, concludeert het rapport. Het kabinet wil dat er in 2030 in Nederland 60 procent minder broeikasgassen worden uitgestoten ten opzichte van 1990. Dat is zelfs iets scherper dan de 55% die in de EU is afgesproken. In de raming van de KEV blijft Nederland in 2030 steken op 39 tot 50 procent, als wordt gekeken naar concreet en uitgewerkt beleid.

1. GROOTOUDERS VOOR HET KLIMAAT – WIE ZIJN WIJ?

MISSIE

Grootouders voor het Klimaat is een groep van zeer bezorgde grootouders en andere senioren die bij willen dragen aan een leefbare wereld voor de volgende generaties over de hele wereld. Dit doet zij door het bevorderen van adequaat klimaatbeleid bij overheid en bedrijfsleven en van klimaatbewustzijn en gedragsverandering bij de burger.

Onze missie is nader uitgewerkt in een **visie** en **doelen**, welke kunnen worden geraadpleegd op [dit deel van de website](#) of in het [jaarverslag van 2021](#).

STRATEGIE

Onze doelstellingen willen we bereiken door:

- Groei van de beweging
- Beïnvloeden van de politiek
- Beïnvloeden van bedrijven en instellingen om duurzaam te werken, te produceren en te investeren
- Bevorderen van de bewustwording omtrent klimaatverandering middels communicatie, educatie en voorlichting
- Samenwerken met andere organisaties

Groei

Steeds meer grootouders maar ook onze zorgen delende senioren sluiten zich bij ons aan. Het aantal abonnees op de nieuwsbrief steeg in 2022 tot ruim 3.500 en het e-mail adressenbestand tot ruim 7.200. Maar op het totaal van zeker 2 miljoen grootouders in Nederland is onze aanhang nog zeer bescheiden. Reden om voortdurend de publiciteit te zoeken. De vermelding op plaats 38 van de 2022 lijst van de Duurzame 100 van het dagblad Trouw (een stijging van 9 plaatsen ten opzichte van 2021) laat zien dat we daar steeds beter in slagen.

Beïnvloeding

We zijn actief met het bewerken van de politiek via regelmatige demonstraties bij de Tweede Kamer, die doorgaans twee keer per maand plaatsvinden. Daarnaast door het schrijven van brieven aan politici en het publiceren van stukken in de media. Maar ook met bewustwording over klimaatverandering via lezingen, webinars en lessen en voorleesacties op scholen. Onze boodschap is steeds dat er dringend actie nodig is om te zorgen voor een duurzame toekomst voor de toekomstige generaties.

OPRICHTING STICHTING

Op 1 juni 2022 werd bij notariële akte de Stichting Grootouders voor het Klimaat opgericht waarmee de onafhankelijkheid van Urgenda, waaruit de Grootouders voor het Klimaat is ontstaan, werd geformaliseerd. De goede relatie en samenwerking met Urgenda wordt voortgezet.

Bewustwording

Senioren moeten ook zelf op hun niveau maatregelen nemen om klimaatschade te beperken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het voorkomen van verspilling, het beperken van de uitstoot van broeikasgassen, het opwekken en gebruiken van duurzame energie, het bewuster consumeren, het eten van meer groente en plantaardige eiwitten, meer lopen, fietsen, gebruik maken van openbaar vervoer en minder vliegen. We willen het bewustzijn bevorderen dat er nog veel aan het klimaatbeleid moet veranderen; dit doen we door acties richting politiek en communicatie aan abonnees van de nieuwsbrief en bezoekers van de website.

Samenwerking

Zoals vastgelegd in het Beleidsplan en het Werkplan 2021-2022 hebben we regelmatig samengewerkt met andere organisaties. Er is landelijke samenwerking met Urgenda, de Jonge Klimaat Beweging, ABP Fossielvrij en lokale samenwerking in lokale klimaatcoalities met Milieudefensie en Extinction Rebellion.

2. LANDELIJKE ACTIES

2.1 PLEINDEMONSTRATIES

Op 7 april was er, na een lange onderbreking wegens corona, een demonstratie voor de ingang van de Tweede Kamer, waarmee het tweewekelijks ritme werd weer opgepakt. Als pleingasten ontvingen we:

- Silvio Erkens, Tweede Kamerlid VVD en lid van de kamercommissies Economische Zaken en Klimaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Christine Teunissen, PvdD, zij was voor de derde keer onze gast.
- Melissa Oosterbroek, raadslid voor Groen Links in Haarlem.
- Linda Vosjan, ondernemer, initiator van projecten, en verbinder van burgers onderling en burgers met de overheid.
- Raoul Boucke, D66 Van deze bijeenkomst werden opnamen gemaakt voor EénVandaag, voor een vierluik over generatieverschillen, dat van 15-18 augustus werd uitgezonden.
- René van Hall van het Ministerie van Buitenlandse Zaken over duurzame internationale handel.
- Een hoogtepunt was de aanbieding van de **Toekomststoel** aan de Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat. Dit naar een idee van onze ambassadeur Jan Terlouw. Het gebeuren ging gepaard met een aanbiedingsspeech en een petitie. Hierbij waren acht Tweede Kamerleden aanwezig.
- Aniek Moonen van de Jonge Klimaat Beweging, in verband met de door hen uitgebrachte Klimaatagenda 3.0
- Yorian Bordes van GroenLinks, met hem werd gesproken over de Klimaat- en Energie Verkenning (KEV); hierbij kwamen de ministers Adema en van der Wal ook langs.

Vijf Tweede-Kamerleden met de Toekomststoel.

De Pleindemo van 27 september was de start van de **Campagne Toekomststoel**.

De stoel wordt van fractiekamer naar fractiekamer doorgegeven, om bij besluitvorming aandacht te vragen voor de belangen van komende generaties.

De Pleindemonstraties werden door een aantal Grootouders gecombineerd met deelname aan de Klimaatwake. De Klimaatwakers hebben begin dit jaar hun permanente wake die tijdens de kabinetsformatie plaatsvond, omgezet in een wekelijkse processie. Elke donderdag tussen 12.00 en 14.00 uur werden zeven symbolische rondjes om het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat afgelegd, met als voornaamste boodschap de overheidssteun voor de fossiele economie te stoppen.

Collage met Pleingasten 2022

deklimaatwakers
Bezuidenhoutseweg

2.2 ANDERE ACTIES RICHTING POLITIEK

Tata Steel

Op 26 januari vergaderde in de Tweede Kamer de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat. In deze vergadering stond het 'Plan van aanpak milieu- en gezondheidssituatie rondom Tata Steel Nederland' op de agenda. De toekomst van Tata Steel kan niet los worden gezien van de beschikbaarheid van duurzame stroom en groene waterstof. In verband daarmee schreven wij onze bijdrage: ['Het geld kan WEL goed worden besteed'](#).

Klimaatfonds

Op 25 februari heeft Vincent van Bergen namens de Grootouders voor het Klimaat een brief gestuurd aan de minister voor Klimaat en Energie, Rob Jetten, over de criteria voor de uitgaven van het Klimaatfonds. De bestedingen via het Klimaatfonds mogen niet door lobbypraktijken in de zakken van private partijen verdwijnen. [Lees hier de hele brief.](#)

Dinsdag 26 april 2022 hadden Philip Beekman, Vincent van den Bergen en Bert Metz een kort gesprek met Minister Rob Jetten naar aanleiding van deze brief, over de toedeling van de extra groene stroomopwekking op de Noordzee en de rol van groene waterstof daarbij. Uit de uitnodiging blijkt dat onze brieven niet in een la verdwijnen.

Reactie op Beleidsprogramma Klimaat

In juni hebben de Grootouders uitgebreid gereageerd op het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat van minister Rob Jetten. Op 2 juni 2022 was dit programma naar de Tweede Kamer gestuurd en werd een internetconsultatie geopend. Hierbij werden vier vragen gesteld die we hebben beantwoord, onze reactie is [op de website te lezen.](#)

2.3 OVERIGE ACTIES

Dag van Urgentie 24 juni

Op 24 juni riepen de Grootouders voor het Klimaat de Dag van Urgentie uit. 24 juni 2015 stelde de Rechtbank Urgenda in het gelijk. In 2018 deed het Gerechtshof dat ook en in 2019 volgde de Hoge Raad. Al 7 jaar weet de overheid dat ze de CO2-uitstoot drastisch moet beperken. In 2020 is het doel van 25% minder uitstoot ten opzichte van 1990 net gehaald, maar vooral als gevolg van de Corona maatregelen. In 2021 was de uitstoot al weer hoger. Het doel had gemakkelijk gehaald kunnen worden als de overheid in 2015 direct maatregelen had genomen, maar de overheid vond het belangrijker om te procederen. Er zijn zo 7 kostbare jaren verloren gegaan. Daarom staan we als het nodig is op 24 juni 2023 opnieuw bij de Hoge Raad in Den Haag.

Met het spandoek 'Een leefbare aarde voor onze kleinkinderen' trokken we veel belangstelling van zowel pers als passanten (waaronder grote groepen scholieren).

Wij voelen de noodzaak van krachtige maatregelen die de opwarming van de aarde remmen. Dit gevoel werd door 10 grootouders – in de leeftijd van 55 tot 80 jaar – vanuit hun persoonlijk perspectief uitgesproken. Een extraatje was de onverwachte komst van Aniek Moonen, voorzitter van de Jonge Klimaatbeweging die door RTL 4 was uitgenodigd om haar visie te geven op het belang van samenwerking tussen de jongere en oudere generaties in de klimaatbeweging.

Met deze actie hebben we media-aandacht in de landelijke en lokale media gegenereerd. We haalden o.m. het nieuws op RTL4 en RTL5, een interview in AD/Regio Groene Hart en Den Haag met Dick van Elk en Huub Huijten en er was nog een column van Margriet Oostveen in de Volkskrant. Voorts waren we te zien op MSN-Nieuws, bij RTV Discus (een lokale omroep in Den Haag), en in Goeree Nieuws, dat ons persbericht integraal overnam.

Op onze website staat [een vollediger overzicht](#) met ook de teksten van enige sprekers en links naar publicaties in de pers.

Brief aan KLM directeur Marjan Rintel

Naar aanleiding van de overstap van Marjan Rintel, president-directeur van de NS, naar de KLM waar ze eveneens president-directeur wordt, schreven de Grootouders haar een brief. Een overstap van een relatief schoon naar een milieubelastend aanbod van vervoer. In deze brief spoorden wij haar aan om het aantal vliegbewegingen drastisch te laten afnemen en zo groei om te buigen naar krimp. Dit is nodig om klimaatverandering tegen te gaan en een gezonde leefomgeving te creëren. Wij zullen volgen hoe mevrouw Rintel haar verantwoordelijkheid gaat invullen.

Benieuwd naar de inhoud? Je kunt de [gehele brief hier lezen](#).

Crowdfunding Leuker voedselbos

Ook dit jaar waren we betrokken bij het Leuker voedselbos van boer Mark Venner, die het melkveebedrijf van zijn vader ombouwt naar een voedselbos. In oktober hielden we een afrondende donatie-actie en zaterdag 10 december was er een plantdag, waaraan ook door een aantal Grootouders flink werd meegewerkt. Het in totaal ingezamelde bedrag van de afgelopen drie jaar werd hem middels een cheque van € 53.697,- aangeboden. Het Limburgs tv-kanaal L1 maakte *opnames en interviews*.

Overhandiging van de cheque door Anneke Duijndam

Stikstofaanpak

Met betrekking tot de stikstofaanpak hebben de Grootouders eveneens inbreng gehad. Een teveel aan stikstofoxiden veroorzaakt milieuproblemen en er zijn raakvlakken met het klimaat. Namens de Grootouders schreven Corina van Arnhem en Frans Vollenbroek dat herinvoering van het melkquotum moet worden overwogen, in plaats van het uitkopen van boeren. *Minder koeien, maar niet minder boeren - Grootouders voor het Klimaat*

Kinderklimaatboek

In Amersfoort vond op 7 oktober de verkiezing van het beste kinderklimateboek plaats. De Grootouders voor het Klimaat hadden uit een lange lijst zes kanshebbers geselecteerd. De jury, waarin ook tieners van Fridays for Future, had er heel wat leesurtjes in zitten.

Ze waren het eens dat er één boek aan vrijwel alle criteria voldeed: het klimaat staat centraal, het is inspirerend en activerend, zonder moralisme, het is hoopvol, bevat humor en is prachtig geïllustreerd en vormgegeven:

Kunnen we de ijsberen echt helpen? Ja, dat kan!

Ambassadeur van Grootouders voor het Klimaat Joos Ockels reikte de oorkonde uit aan de winnende schrijfster Katie Daynes, die er speciaal voor naar Amersfoort kwam en zich mengde onder de vele betrokken kinderen van de bovenbouw.

Klacht tegen reclame Corendon

In november dienden we een klacht in bij de Reclame Code Commissie over de advertenties voor vliegvakanties van Corendon. De klacht is in behandeling genomen en krijgt in 2023 een vervolg.

3. COMMUNICATIE

3.1 WEBSITE

De actief beheerde website, die in 2022 ruim 17.000 keer werd bezocht, is voor velen de eerste kennismaking met onze organisatie. Het aantal weergegeven pagina's bedroeg ruim 70.000 en het aantal sessies 28.500.

Op de site wordt onder andere vermeld welke activiteiten voor de eerstkomende maanden op stapel staan. Er kan kennis genomen worden van onze doelstellingen en werkwijze. Het is ook een communicatiekanaal voor de lokale grootoudergroepen. Ze kunnen van elkaar zien waar ze mee bezig zijn en het biedt hen actiemateriaal.

Daarnaast heeft het de functie van geheugen: de in het verleden gehouden acties, brieven die zijn verzonden aan politieke partijen en personen met invloed en door ons verzonden persberichten zijn op de website geplaatst. Artikelen over ons en interviews met een Grootouder in de landelijke of regionale pers, zijn terug te vinden bij "In de media". We plaatsten onder andere berichten over deel 2 en 3 van het IPCC rapport, waarin de gevolgen van

klimaatverandering nog weer ernstiger werden geduid dan voorheen. Deel 1 verscheen in augustus 2021. Bert Metz, mede-Grootouder en klimaatwetenschapper zette de uitkomsten van het rapport [op een rijtje](#). Op 11 april verscheen het derde en laatste deel van deze serie. De hoofdpunten daaruit werden eveneens [voorzien van commentaar](#).

3.2 NIEUWSBRIEVEN

De verzending van nieuwsbrieven per mail verliep in 2022 volgens het gebruikelijke tweewekelijkse schema. Eind 2022 waren er 3.520 abonnees. Met de nieuwsbrief houden we onze achterban op de hoogte van de activiteiten en standpunten en wijzen we op relevante acties van anderen. De nieuwsbrieven zijn terug te lezen op de [website](#).

3.3 SOCIALE MEDIA

Facebook

Onze [Facebookpagina](#) wordt actief bijgehouden, doorgaans worden er 2 à 3 nieuwe berichten per week geplaatst. Het aantal volgers is dit jaar opnieuw toegenomen tot 1986.

Twitter en Instagram

Het gebruik van deze media is in 2022 opnieuw toegenomen. Het aantal volgers op Twitter nam toe tot 1400 en op Instagram tot 1057. Twitter is te bereiken [via deze link](#); en Instagram [via deze](#).

LinkedIn

Ook [via dit kanaal](#) worden berichten en vacatures geplaatst. De berichten staan in chronologische volgorde, net als bij facebook. Wij hebben hier 380 volgers.

Vrijwilligers Koos van den Beukel (nieuwsbrief en jaarverslag), Ted Ages (website en social media) en Lowie van Liere (social media) hebben gezorgd voor de verschillende communicatiekanalen.

3.4 YOUTUBE

We hebben een eigen YouTube-kanaal. Op dat kanaal zijn video's geplaatst van meerdere pleindemonstraties, interviews en de uitreiking van de Kinderklimaatboekenprijs van 2022.

Verder staan daar [opnames van een groot aantal webinars](#).

3.5 IN DE MEDIA

In 2022 werden een aantal artikelen over activiteiten van de Grootouders in de landelijke of regionale pers geplaatst, [die hier zijn terug te lezen](#).

Op 16 februari schreef Grootouder voor het Klimaat René van der Luer in **ParkstadActueel** een artikel met de titel "Sterrebos of Sterfbos". Betreft het Sterrebos dat gekapt gaat worden omdat VDL-NedCar, die eigenaar is van het bos, wil uitbreiden. Actievoerders hebben het bos ruim een week bezet gehouden.

Demonstratie bij het Sterrebos

Op 17 februari in het **Financieel Dagblad** een artikel van Frans Vollenbroek van Grootouders voor het Klimaat, Johan Vollenbroek en Marjan Minnesma (Urgenda): Als Rutte IV zijn werk gaat doen, hoeven burgers en actiegroepen niet langer naar de rechter te stappen.

Zij reageerden daarmee op VNO-NCW voorzitter Ingrid Thijssen. Volgens haar is het klimaatbeleid in Nederland te onduidelijk. De gang naar de rechter door verschillende partijen is daarvan het gevolg. 'Het kabinet moet zorgen dat de regie op de juiste plek terecht komt: niet bij de rechter, maar bij de overheid'. Als milieu- en klimaatorganisatie onderschrijven we dit standpunt.

In februari een interview met de secretaris van de Grootouders, Margriet Goddijn, in het **Mariënborg Magazine**.

Op 7 april op de achterkant van **PAX Magazine** een stukje over Bea en Jogchum Kooi, met uitleg over de Grootouders. Naar hun mening gaan Klimaat en Vrede hand in hand. Jogchum kreeg de penning die ICAN ontving als aandenken aan de hun toegekende Nobelprijs voor de Vrede aangereikt.

Op 25 juni kwamen in het **Algemeen Dagblad** de Grootouders Dick van Elck en Huub Huijten aan het woord.

Op 27 juni **bedankte Esther Ouwehand** tijdens het Congres van de Partij voor de Dieren ook de Grootouders voor het Klimaat, en

noemde daarbij onze regelmatige aanwezigheid in de vorm van de inmiddels bekend geworden Pleindemonstraties.

In de wekelijkse radorubriek De Menselijke Maat van NPO Radio 4 sprak Hans Smit op 28 juni met de bezorgde grootouder Bert Metz. Samen met Grootouders voor het Klimaat voert hij twee keer per maand actie voor een schonere toekomst voor de volgende generaties. Het gesprek is [hier terug te luisteren](#).

Op 13 augustus stonden enkele Grootouders met een klimaatkraam in de Broeker feestweek onder het motto: "Samen voor de toekomst van onze kinderen!" We hadden spelletjes, het rad van fortuin, een nieuwe milieuquiz voor kids en volwassenen, boeken, brieven aan kleinkinderen, producten uit gebruikt textiel om plasticgebruik terug te dringen. De vier deelnemende organisaties: Protestantse Gemeente in Waterland, Grootouders voor het Klimaat, Milieudefensie en OmasForFuture !

Op 5 november verscheen in het Brabants Dagblad een artikel over de **bekende Bossche klimaatactivist**, Grootouder Arie Bijl.

In de december-nieuwsbrief van de Natuur en Milieufederatie Zuid Holland worden de Grootouders door Alex Ouwehand [in zijn blog prominent benoemd en aanbevolen](#).

4. BEWUSTWORDING

4.1 WEBINARS EN LEZINGEN

In de loop van het jaar werden negen webinars gehouden waarbij het aantal deelnemers varieerde tussen 60 en ruim 100.

- Prof. dr. Ad van Wijk van de Technische Universiteit Delft, over waterstof als schakel in de energietransitie.
- Hiske Arts van FossilvrijNL en Lisette Klok, docent-onderzoeker bij de Hogeschool van Amsterdam, met als titel “De weg naar een fossielvrij ABP”.
- Daniëlle Hirsch, directeur van de organisatie Both ENDS, over Mondiale Klimatrechtvaardigheid.
- Rishma Moennasing, hoofd Fondsen en Duurzaamheid van Rabobank, en als consultant betrokken bij de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling, over de invloed van de aandeelhouder.
- Jaap Tielbeke naar aanleiding van zijn boek “Een beter milieu begint niet bij jezelf”.
- Prof. Dr. Kornelis Blok van de TU Delft over “Hoe kunnen we wél onder de 1,5 graden blijven”.
- Prof. Dr. Wim Turkenburg, emeritus hoogleraar aan de Universiteit Utrecht over “Kernenergie, hebben we dat echt nodig om de klimaatdoelen te halen?”.
- Dr. Marjolijn Haasnoot, adviseur bij Deltares en hoofdauteur van het meest recente IPCC rapport over “Aanpassen aan klimaatverandering, wat gaat dat betekenen?”.

De meeste webinars zijn terug te kijken via [ons Youtube-kanaal](#).

Door bestuurslid Bert Metz werden een lezing en een interview gegeven: Op 21 april gaf hij een lezing voor de Nederlandse Vereniging in Brussel. De titel luidde: Klimaatverandering, [doet de politiek wat nodig is?](#)

Op 1 december was hij te gast bij het Departement Amsterdam van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Floris Kappelle interviewde hem over klimaatverandering. De meeste webinars zijn terug te kijken via ons Youtube-kanaal.

4.2 INSPIRATIEDAG

Dinsdag 6 september waren circa 100 deelnemers aanwezig op de inspiratiedag in de fraaie Botanische Tuinen in Utrecht.

We luisterden naar een heldere presentatie van klimatoloog Peter Kuipers Munneke, die sprak vanuit zijn specialisme gletsjers en ijskappen. Het is een gave dat een wetenschapper dit toegankelijk, met hier en daar een kwinkslag, kan vertellen.

Na een smakelijke lunch discussieerden we in groepjes over de vraag welke onderwerpen of speerpunten we belangrijk vinden om als Grootouders mee bezig te blijven of aan te beginnen. Ook presenteerden de verschillende werkgroepen zich, zodat bezoekers zich een beeld kunnen vormen van hun activiteiten en zich zo mogelijk erbij aansluiten. Extra handen en meedenken zijn altijd nodig.

Aan het eind van de prima georganiseerde dag namen we "afscheid" van Urgenda, al betekent dat niet het einde van onze contacten en samenwerking. We bedankten Marjan Minnesma die ons nog de nodige adviezen meegaf. En als dank gaven wij Urgenda een lindelaan in het Leuker voedselbos.

5. ACTIVITEITEN VAN ONZE REGIONALE GROEPEN

In 2022 is er in Wageningen en in Zeeland een lokale groep bijgekomen. Er bestonden al groepen in: Amersfoort, Den Bosch, Den Haag, Dordrecht, Drenthe, Gouda, Groningen, Haarlem, Hilversum, Maastricht, Utrecht, Voorschoten, West-Friesland, Zuid-Limburg en Zwolle.

Alle lokale groepen zijn te bereiken op een [eigen deel van onze website](#).

Met het oog op de Gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart vonden een aantal lokale bijeenkomsten plaats. Zaterdag 12 maart stond de Klimaat Coalitie Haarlem op de verkiezingsmarkt voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022 (foto rechtsonder). De andere afbeeldingen zijn van Amersfoort, Delft en Waterland.

AMERSFOORT

Elke vrijdag (marktdag) lopen enkelen van deze lokale groep een uur met het Grootouders-spandoek heen en weer door een drukke winkelstraat in het centrum. Gekleed in zelfgemaakte hesjes-protestborden. Studenten journalistiek maakten hier eind december een reportage over.

HAARLEM

De lokale groep Haarlem was actief met over het jaar verspreid een tiental activiteiten, vaak in samenwerking met andere plaatselijke groepen.

In een aantal regionale bladen verscheen begin september [een verslag over de fietsdemonstratie](#) tegen de F-1 races op het circuit van Zandvoort. Hierin komt onder meer Grootouder Lowie van Liere aan het woord.

AMSTERDAM

De klimaatdemonstratie begin november (Nationale Klimaatweek) voor het stadhuis van Haarlem, mede georganiseerd door de lokale grootoudergroep, kreeg aandacht van de [regionale pers en nieuwszender](#).

AMSTERDAM

Op 28 november schreef Jelle Teertstra een brief aan de leden van de Amsterdamse gemeenteraad met een pleidooi om terug te komen op eerdere besluiten en de Lutkemeerpolder op te kopen om daar een voedselpark te beginnen. Hij sprak ook in bij de gemeenteraad.

DEN BOSCH

De Klimaatcoalitie Den Bosch presenteerde een Klimaatkieswijzer. De Bossche Grootouders lopen doorgaans iedere zaterdag van 11 tot 12 uur vanaf het Jeroen Bosch-beeld op de markt, door het centrum.

DEVENTER - ZUTPHEN

In het voorjaar kwam een tiental grootouders uit de omgeving van Deventer en Zutphen voor het eerst in Gorssel bij elkaar. Zonder vooropgezet programma, gewoon om elkaar te ontmoeten, klimaatzorgen te delen en elkaar te inspireren tot kleinere en grotere activiteiten. Dit leidde tot inspirerende gesprekken, maar ook tot een bezoek aan een biologische moestuin van een van de grootouders en een kennismaking met de stichting Klimaatgesprekken.

HEILOO/ALKMAAR

Elke eerste maandag van de maand sloeg deze groep klimaatalarm. Ze maken met elkaar herrie en muziek om voorbijgangers aan te sporen zuiniger met de planeet om te gaan. Op 7 november kregen ze daarbij bezoek van wethouder duurzaamheid Ronald Vennik.

WAGENINGEN

Deze lokale groep ontstond in 2022 en meldde zich in november met de [lupineboon-actie](#), samen met andere plaatselijke duurzame organisaties.

HILVERSUM

Klein maar actief, ze schreven onder andere brieven naar de gemeenteraad en de kindergemeenteraad. Jogchum Kooi kreeg een penning uitgereikt, zie ook [In de Media](#).

WEST-FRIESLAND

Het Klimaatcircus waar een grootvader en kleindochter elkaar ontmoeten met de vraag of William de klimaatwetenschapper genoeg heeft gedaan of dat hij te laat is. Opa William is een gepensioneerd klimaatwetenschapper. Sanne is zijn kleindochter en actrice die op haar eigen manier werkt aan bewustwording van de klimaatproblematiek. De circus stalmeesters, alias quizmasters, treden ook op. Hun vlotte dialogen en rollenspellen zijn de rode draad in de voorstelling.

Voorlopig alleen te zien in West-Friesland, maar mogelijk later ook [via de website te boeken in het hele land](#).

ZEELAND

In april is in Zeeland een lokale groep van start gegaan, wat [in de pers](#) werd vermeld.

Tijdens de klimaatweek van 31 oktober tot 6 november was deze groep betrokken bij [voorlezen op scholen en een debatavond](#).

Foto: Fossilvrij NL

6. SAMENWERKING MET ANDERE ORGANISATIES

GROEN PENSOEN

De acties van FossilvrijNL voor een Groen Pensioen gaan door. ABP heeft al het besluit genomen om te desinvesteren uit fossiele beleggingen. Maar het Pensioen Fonds Zorg en Welzijn sluit de fossiele bedrijven nog niet uit. Daarom voerde Fossilvrij de druk op en werd op 22 april gedemonstreerd bij het PFZW-hoofdkantoor in Zeist.

De Grootouders voor het Klimaat ondersteunden deze actie van harte en riepen daarom alle gepensioneerde Grootouders, die aangesloten zijn bij het PFZW, op om mee te demonstreren. Inmiddels is een eigen werkgroep Groen Pensioen gestart om samen met FossilvrijNL verandering bij pensioenfondsen tot stand te brengen. De werkgroep heeft een brief gestuurd aan het PFZW, wat heeft geleid tot een uitnodiging voor een gesprek in januari 2023.

KRIMP DE LUCHTVAART

Op zaterdag 14 mei deden de Grootouders voor het Klimaat mee aan de actie 'Krimp de Luchtvaart'. Deze vond plaats bij Schiphol Plaza met een stilteprotest, toespraken en muziek. Tevens werd geëist dat Schiphol met een klimaatplan komt. De actie werd georganiseerd door Extinction Rebellion NL, Milieudefensie, SchipholWatch, Greenpeace Nederland, Natuur & Milieu, Fridays for Future Nederland, Urgenda, Partij voor de Dieren, Asva en Grootouders voor het klimaat. Bij vijf andere vliegvelden waren eveneens bijeenkomsten.

In de erop volgende maand was er bovendien een actie tegen misleidende reclame door KLM. Via internet kon een petitie worden getekend en we hebben opgeroepen daaraan mee te doen.

Foto bij Schiphol. Ook bij andere luchthavens waren individuele Grootouders aanwezig.

FossilvrijNL was deze actie gestart om het draagvlak te laten zien voor een proces tegen KLM over reclames die de indruk wekken dat er sprake kan zijn van duurzaam vliegen. Fossilvrij wil die rechtszaak voeren, zo hebben zij tijdens een aandeelhoudersvergadering van KLM onder de nodige aandacht van de internationale pers laten weten.

Op 5 november deden Grootouders mee aan (het legale deel van) de demonstratie tegen de luchtvaart op Schiphol. De landelijke pers maakte [hier expliciet melding van](#).

GEEN GASBORINGEN IN DE WADDENZEE

Op 26 november namen we deel aan de actie van Milieudefensie tegen de gasboring door Shell in de Waddenzee. Deze werd gehouden op de dijk in Holwerd, er deden meer dan 400 mensen mee.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

De Nederlandse Grootouders hebben het initiatief genomen om de verwante bewegingen in Europa bij elkaar te brengen. Omdat de Europese klimaatagenda steeds belangrijker wordt is het nodig om die ook te blijven volgen. Daarbij is het van belang invloed uit te oefenen op de standpunten van de regeringen in de lidstaten. De eerste gemeenschappelijke vergadering was op 25 april 2022 en daarna is het overleg op kwartaalbasis voortgezet en publiceren we inmiddels een Europese nieuwsbrief.

7. AMBASSADEURS

In 2022 hebben wij officieel een aantal prominente Nederlanders als **ambassadeurs van onze beweging** mogen verwelkomen. In alfabetische volgorde:

Hedy d'Ancona
Rosi Braidotti
Jacqueline Cramer
Gerda Havertong
Irene von Lippe Biesterfeld
Ed Nijpels
Joos Ockels
Hans Opschoor
Herman Philipse
Jan Terlouw
Pier Vellinga
Margriet Vroomans
Herman Wijffels

Een groep oud-bestuurders en hoogleraren schreven een brief aan het kabinet over de stikstofaanpak. Tot de ondertekenaars behoren onze ambassadeurs Cramer en Vellinga. **De brief is op de website geplaatst.**

Een aantal vrijwilligers aan het eind van de inspiratiedag

8. INTERNE ORGANISATIE

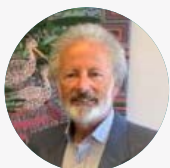
Heel veel werk wordt verzet door onze **werkgroepen**, waar een groot aantal vrijwilligers een belangrijke en onmisbare bijdrage aan leveren.

- Regionale/Lokale activiteiten
- Politiek
- Lezingen/Webinars
- Samenwerking
- Internationale samenwerking
- Kinderboeken
- Voedselbos
- Ambassadeurs
- Pleindemonstraties
- Communicatie
- Groen Pensioen

Het dagelijks bestuur van de Stichting bestaat uit:

Corina van Arnhem,
Tzummarum (voorzitter
en politiek)

Philip Beekman,
Eindhoven (penningmeester
en organisatie)

Margriet Goddijn,
Amsterdam (secretaris
en regionale activiteiten)

De kerngroep, het coördinerend orgaan van de Grootouders als beweging, bestaat uit het dagelijks bestuur plus:

Leny Cobben,
Den Bosch (landelijke
acties)

Hans van Dijk,
Amersfoort
(communicatie)

Marlies Gommers,
Gorssel (campagnes)

Bert Metz,
Voorburg (inhoudelijke
verdieping)

Het secretariaat van de Grootouders wordt ondersteund door vrijwilliger Addie Niesthoven. Zij is de persoon waarmee mensen het eerst in aanraking komen die het **mailadres** benaderen.

BIJLAGE: STATISTISCHE GEGEVENS

A. BEKENDHEID

Aantal betrokken grootouders:

MAATSTAF	2021	2022	MUTATIE
Manifest getekend	2.859	2.923	+ 64
Nieuwsbrief abonnees	3.188	3.520	+ 332
Facebook volgers	1.849	1.986	+ 137
Instagram volgers	985	1.057	+ 72
Twitter volgers	1.176	1.400	+ 224
LinkedIn volgers	234	380	+ 146
Website gebruikers	16.887	17.100	+ 213
Totaal aantal betrokkenen	6.354	7.259	+ 905

B. FINANCIËEL

De inkomsten en uitgaven over 2022 bedroegen:

INKOMSTEN	€	UITGAVEN	€
Saldo bij Urgenda 1 januari	18.482	Oprichting Stichting	934
Extra donatie Urgenda	2.783	Secretariaat	950
Donaties via Urgenda	5.101	Kerngroep	742
Donaties via Triodos	16.988	Communicatie groep	106
	43.354	IT-kosten	738
			3.470
		Inspiratiedag	4.139
Omzet jubileumboeken	1.942	Kinderklimaatboek	974
<i>Omzet artikelen</i>	436	Jubileumboeken	1.872
Omzet diversen	148	Actiematerialen	1.870
	2.526		4.716
Donaties Actie Voedselbos	11.093		
		Afdracht voedselbos	12.145
		Banksaldo 31-12-2022	32.503
Totaal	56.973		56.973

Per 31 december 2022 was er nog een voorraad van 27 jubileumboekjes. Berekend tegen de drukkosten van (ruim) 9 Euro per stuk, is de waarde hiervan 243 Euro.

COLOFON

Redactie: Philip Beekman, Koos van den Beukel, Hans van Dijk,
Lowie van Liere, Bert Metz

Ontwerp: Thymo Rijnveld / Your Creators

Contact: info@grootoudersvoorhetklimaat.nl

